

2009. december 17., csütörtök

Belarusz

P7_TA(2009)0117

Az Európai Parlament 2009. december 17-i állásfoglalása Belarusról

(2010/C 286 E/04)

Az Európai Parlament,

- tekintettel a belarusz helyzetről szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen az EU-Belarusz párbeszéd kétévenkénti értékeléséről szóló, 2009. április 2-i állásfoglalására ⁽¹⁾,
 - tekintettel az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa által, a 2009. november 17-i ülésén elfogadott következtetésekre, amelyek többek között rendelkeztek az egyes belarusz tisztviselőkre, beleértve Alekszander Lukashenko elnököt is, vonatkozó vízumtilalom alkalmazásának további felfüggesztéséről, valamint a korlátozó intézkedések 2010. októberig történő kiterjesztéséről,
 - tekintettel a keleti partnerségről szóló 2008. december 3-i bizottsági közleményre (COM(2008)0823),
 - tekintettel az Európai Tanács által, a 2009. március 19–20-i ülésén kibocsátott, a keleti partnerségről szóló nyilatkozatra, valamint a keleti partnerséggel foglalkozó, 2009. május 7-i prágai csúcstalálkozón kiadott közös nyilatkozatra,
 - tekintettel a 2006. november 21-i bizottsági nyilatkozatra az Európai Uniónak a Belarusszal és népével ápolt kapcsolatok megújítására irányuló készségéről az európai szomszédságpolitika (ENP) keretében,
 - tekintettel az EU elnökség által az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) keretében tett, 2009. október 29-i nyilatkozatra a halálbüntetésről Belaruszban,
 - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel a Tanács a fent említett, 2009. november 17-i következtetéseiben elismeri, hogy új lehetőségek nyíltak az Európai Unió és Belarusz közötti párbeszédre és elmélyült együttműködésre a demokrácia és az emberi jogok tiszteletben tartása irányában történő valódi előrelépés megerősítése céljából, továbbá megerősíti készségét arra, hogy mélyítse az Európai Unió kapcsolatait Belarusszal, feltéve, hogy további előrelépés történik a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság irányában, és hogy segítse az országot e célkitűzések elérésében,
- B. mivel az Európai Unió Belaruszt kulcsfontosságú partnernek tekinti számos kérdésben: kezdve az energiabiztonságtól, a szállítástól, kulturális együttműködésig, környezetvédelemig és élelmiszer-biztonságig,
- C. mivel a Tanács - miután értékelte a 2009. március 16-án elfogadott határozatot követően Belaruszban bekövetkezett fejleményeket a 2009/314/KKBP közös álláspontra foglaltakkal összhangban - úgy határozott, hogy 2010. októberig meghosszabbítja az egyes belarusz tisztviselőkkel szembeni korlátozó intézkedések hatályát, felfüggeszti azonban az EU-ba történő utazással kapcsolatos korlátozások alkalmazását,

⁽¹⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2009)0212.

2009. december 17., csütörtök

- D. mivel 2008. október óta történtek pozitív lépések, mint például számos politikai fogoly szabadon bocsátása és két független újság terjesztésének engedélyezése,
- E. mivel a Belarusz által tett pozitív lépésekre adott válaszként a Bizottság intenzív párbeszédbe kezdett az országgal olyan területeken, mint az energia, a környezetvédelem, a vámügyek, a szállítás és az élelmiszer-biztonság,
- F. mivel a Tanács bevette Belaruszt a keleti partnerség kezdeményezéséről szóló, 2009. március 20-i határozatába, mely kezdeményezést a Bizottság a fent említett, 2008. december 3-i közleményében indított útjára azzal a céllal, hogy megerősítse az együttműködést számos kelet-európai országgal; mivel Belarusz részvételének a keleti partnerség kezdeményezésben és parlamenti ágában, a Euronestben az az egyik célkitűzése, hogy élénküljön az együttműködés az ország és az EU között, beleértve az egyének közötti dimenziót is,
- G. mivel az Újságírók Nemzetközi Szövetsége - a Minszkbe küldött, számos nemzetközi nem kormányzati szervezettel (NGO) együttműködve végrehajtott, 2009. szeptember 20–24-i tényfeltáró missziójának jelentése alapján - nem tapasztalt jelentős előrelépést a médiaszabadság terén Belaruszban,
- H. mivel Belarusz kötelezettséget vállalt arra, hogy figyelembe veszi az EBESZ és a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (ODIHR) ajánlásait az ország választási jogszabályainak olyan irányú javításával kapcsolatban, amely összhangba hozza azokat a demokratikus választásokra vonatkozó nemzetközi normákkal, és hogy a javasolt módosításokról konzultációt folytat az EBESZ-szel; mivel a belarusz nemzetgyűlés nemrégiben az EBESZ-szel való előzetes konzultáció nélkül fogadta el a választási kódex reformját,
- I. mivel Belarusz továbbra is az egyetlen olyan európai ország, amely alkalmazza a halálbüntetést, mivel az utóbbi hónapokban újabb halálbüntetéseket róttak ki,
- J. mivel Alekszander Lukasenko, belarusz elnök 2009. november 2-án kijelentette, hogy „az Európai Unióval mint befolyásos, erős partnerrel fenntartott kapcsolatok jelentik az egyik alapvető tényezőt Belarusz függetlenségének és szuverenitásának, valamint gazdasági, tudományos és technológiai fejlődésének biztosítása terén”,
1. támogatja a Tanács határozatát az egyes belarusz tisztviselők ellen hozott korlátozó intézkedések meghosszabbításáról, egyúttal azonban az utazási korlátozások alkalmazásának további felfüggesztéséről 2010. októberig;
 2. hangsúlyozza, hogy az Európai Unió és Belarusz közötti, megerősített politikai párbeszédnek, valamint az emberi jogi párbeszéd létrehozásának konkrét eredményekhez és jelentős előrelépéshez kell vezetnie a demokratikus reformok, az emberi jogok tiszteletben tartása, valamint a jogállamiság területén;
 3. üdvözli Belarusz konstruktív és aktív részvételét a keleti partnerségben, mely kezdeményezés célja a demokrácia és a jogállamiság erősítése, valamint az európai együttműködés elősegítése; Belarusz keleti partnerségben való részvételét előre vezető útnak tekinti az Európai Unióval folytatott további párbeszéd és Belarusz ezen célkitűzések elérésére vonatkozó készségén és kötelezettségvállalásán alapuló mélyebb konszolidáció elősegítéséhez; üdvözli a Litvánia, Belarusz és Ukrajna közötti háromoldalú együttműködést a keleti partnerség keretében, melynek során prioritást kapnak az integrált határirányításra, a szállításra és tranzitra, a közös kulturális és történelmi örökségre, a társadalombiztosításra és az energiabiztonságra vonatkozó projektek;

2009. december 17., csütörtök

4. felhívja a Bizottságot, hogy a Belarusz és az EU közötti partnerségi és együttműködési megállapodás felfüggesztett ratifikációs eljárásának újjáélesztése céljából az ENP keretében kidolgozott cselekvési tervekben kiindulva készítsen javaslatot a reform kiemelt területeinek meghatározását célzó közös időközi tervre; e tekintetben úgy véli, hogy újból hatályba kellene léptetni az EU és Belarusz közötti, 1997 óta befagyasztott partnerségi és együttműködési megállapodást, mielőtt lezárult és végrehajtásra került valamennyi politikai reform;
5. felhívja az Európai Beruházási Bankot és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankot, hogy fontolják meg a Belarusznak nyújtott pénzügyi támogatásuk növelését, különös figyelmet fordítva a kis- és középvállalkozások helyzetére, és ezzel egy időben Belarusz demokratikus, pluralista társadalommá és piacgazdasággá való átalakulásának ösztönzése érdekében vizsgálják felül mandátumukat; meggyőződése, hogy a lehetséges pénzügyi támogatást az alábbiakban megjelölt területeken elért jelentős előrehaladáshoz kell kötni;
6. felhívja a Bizottságot, hogy vizsgálja meg az üzleti környezet, a kereskedelem, a befektetések, az energiaügyi és a közlekedési infrastruktúra, valamint az Európai Unió és Belarusz közötti határokon átnyúló együttműködés fejlesztésére irányuló intézkedéseket; tudomásul veszi Belarusz erőfeszítéseit és eredményeit, amelyek a befektetési korlátok enyhítésével és a tulajdonjogra és a magánszektorra vonatkozó reformok bevezetésével igyekeznek ellensúlyozni a pénzügyi és gazdasági válság hatásait és élénkíteni a gazdaságot, valamint az eddig e téren elért eredményeket;
7. hangsúlyozza, hogy a korrupció leküzdésére, az átláthatóság fokozására és a jogállamiság megerősítésére – ami elengedhetetlen annak érdekében, hogy az ország több külföldi beruházást vonzzon – eddig tett erőfeszítések nem elégségesek;
8. felhívja a Bizottságot, hogy dolgozzon ki a vízumkiadás megkönnyítéséről szóló irányelvek és Belarusszal kötendő visszafogadási megállapodások lehetséges elfogadására irányuló ajánlásokat, mielőtt teljesültek a releváns feltételek; meggyőződése, hogy ez a fellépés alapvető jelentőséggel bír a Belarusszal kapcsolatos EU politika fő céljainak - nevezetesen a személyes emberi kapcsolatok elmélyítése, Belarusz részvételének biztosítása az európai és a regionális folyamatokban, valamint az ország demokratizálódási folyamatának visszafordíthatatlanná tétele - megvalósítása szempontjából;
9. ezzel összefüggésben sürgeti a Tanácsot és a Bizottságot, hogy vegye fontolóra a schengeni övezetbe belépő belarusz állampolgárok vízumköltégeinek csökkentését és a vízum megszerzéséhez szükséges eljárás egyszerűsítését; hangsúlyozza, hogy a hosszú távú cél az Európai Unió és Belarusz közötti vízummentes utazás; sürgeti a belarusz hatóságokat, hogy írják alá a szomszédos uniós országokkal a határtérségek lakóira vonatkozó vízummentességről szóló megállapodást;
10. határozottan elítéli, hogy Agnieszka Romaszewska, a TV Belsat igazgatójának, valamint a bialystoki egyetem tanárainak, továbbá Christos Pourgourides, ciprusi parlamenti képviselőnek és Emanuelis Zingeris, litván parlamenti képviselőnek beutazóvízumra vonatkozó kérelmét a közelmúltban elutasították;
11. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy amennyiben Belarusz a következő év során jelentős előrelépést ér el, és teljesíti a releváns feltételeket, vegyék fontolóra az utazási tilalom végleges visszavonását, valamint a gazdasági és társadalmi folyamatokat megkönnyítő, és Belarusznak a demokratikus nemzetek európai családjába történő integrációs folyamatát felgyorsító intézkedéseket;
12. megjegyzi, hogy új lendületet kell adni a Belarusz és az Európai Unió közötti kölcsönösen eredményes párbeszédnek az Euronesten belüli parlamentközi együttműködésen keresztül; megjegyzi, hogy Belarust meg fogják hívni, hogy teljes mértékben és egyenlő jogokkal vegyen részt a keleti partnerség parlamenti dimenziójának számító Euronest közgyűlésén, amint sorra kerülnek a szabad és tisztességes parlamenti választások Belaruszban, és úgy véli, hogy addig ideiglenes rendelkezéseket kell alkalmazni;

2009. december 17., csütörtök

13. az a véleménye, hogy valamennyi EU tagállamnak és kormányaiknak következetes álláspontot kell képviselniük a harmadik országokkal folytatott kapcsolataikban a Tanácsban megállapodott közös álláspontok alapján; úgy véli továbbá, hogy az európai intézményeknek közös stratégiát kell követniük, és egyesíteniük kell erőfeszítéseiket, hogy konkrét eredményeket érjenek el az EU Belarusszal fenntartott kapcsolataiban; felhívja az Európai Unió és a tagállamok valamennyi képviselőjét, hogy tartsanak politikai találkozókat a demokratikus ellenzék képviselőivel, különösen, amikor Belarusszba látogatnak;

14. sürgeti Belarusszt, hogy folytassa az együttműködést a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalával az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetben (EBESZ/ODIHR) a választási kódex tekintetében, és elvárja, hogy az új választási törvény összhangban legyen a nemzetközi standardokkal, és a 2010 tavaszára tervezett helyi választások előtt hatályba is lépjen;

15. kitart amellett, hogy a szankciók teljes körű visszavonásához a következő éven belül egyértelmű és jelentős előrelépést kell tenni a demokratizáció irányában, és hogy a kapcsolatok Belarusszal való teljes helyreállítását az alábbi feltételekhez kell kötni:

- a véleménynyilvánítás szabadságának tiszteletben tartása érdekében a médiatörvény kiigazítása a Belarussz Köztársaságban, 2009. szeptember 20-24-én kiküldetést teljesítő nemzetközi tényfeltáró misszió jelentésében megfogalmazott ajánlások szerint;
- az egyesülési és gyülekezési szabadság biztosítása a belarussz büntetőtörvénykönyv 193. cikke (1) bekezdésének hatályon kívül helyezése révén, amely bűncselekménnyé nyilvánítja a be nem jegyzett köztársulások, politikai pártok és alapítványok tevékenységét;
- valamennyi politikai párt és civil társadalmi szervezet nyilvántartásba vételének lehetővé tétele;
- a vallásszabadság biztosítása a belarussz ortodox egyháztól eltérő egyházak számára is, különösen az Új Élet Egyház szabad működésének biztosítása;
- a Belarusszban jelenleg is működő szervezetek tevékenységei nehézségektől mentes ellátásának biztosítása, például azáltal, hogy nem növelik a bérleti díjakat (mint ahogy az a Belarussz Népfrent esetében történt), és nem vetnek ki jogtalan adókat az uniós támogatásból megvalósuló projektekre (pl. a Belarussz Helsinki Bizottság);
- kedvező feltételek megteremtése az NGO-k és a független média működéséhez;
- a politikai jogok és szabadságjogok biztosítása a politikai okokból történő megfélemlítés, különösen a munkahelyekről és egyetemekről politikai okokból történő eltávolítások gyakorlatának megszüntetése révén (lásd Tatszjana Saputszka egyetemről való kizárását a keleti partnerség egyik brüsszeli civiltársadalmi fórumán való részvétele miatt);
- a katonai szolgálatot állítólagosan megtagadó, az egyetemekről polgári engedetlenség miatt kizárt, és tanulmányaik külföldön történő folytatására kényszerített diákok üldözésének beszüntetése;
- valamennyi fiatal aktivista, például Franak Viačorka, Ivan Šyla és Zmiter Fedaruk törvényes jogait sértő, az államilag elkövetett túszejtéssel egyenértékű kényszerbesorozásának felülvizsgálata;

2009. december 17., csütörtök

16. sajnálattal jegyzi meg, hogy a belarusz kormány által tett kezdeti pozitív lépéseket követően nem került sor további alapvető előrelépésre az emberi jogok és az alapvető szabadságok területén; emlékeztet e tekintetben a politikai ellenfelekkel szembeni folyamatos elnyomásra, a politikai pártok (Belarusz Kereszténydemokrata Párt), NGO-k (Viasna) és a független médiumok (TV Belsat) nyilvántartásba vételének elutasítására; felhívja a belarusz hatóságokat, hogy vizsgálják felül a 2008. januári békés demonstráció résztvevőire kivetett, szabadságjogokat korlátozó ítéleteket, valamint Artsziom Dubszkij bebörtönzésének esetét; hangsúlyozza, hogy az Amnesty International véleménye szerint e személyeket meggyőződésük miatt vetették börtönbe; követeli, hogy azonnal engedjék szabadon Mikalaj Autukovics és Uladzimir Aszipenka vállalkozókat, akiket nyolc hónapja tartanak előzetes letartóztatásban;

17. felhívja a belarusz kormányt, hogy a halálbüntetés eltörlését szem előtt tartva, azonnal hirdessen moratóriumot az összes halálbüntetés és kivégzés vonatkozásában (amint arról a halálbüntetés alkalmazására vonatkozó moratóriumról szóló, 2007. december 18-i 62/149 sz. ENSZ közgyűlési határozat rendelkezik), késedelem nélkül változtassa meg az összes siralomházban tartott elítélt büntetését börtönbüntetésre, a nemzetközi emberi jogi szerződések alapján hangolja össze a belföldi jogszabályokat az ország kötelezettségvállalásaival, valamint biztosítsa a tisztességes eljárásra vonatkozó nemzetközileg elismert normák szigorú tiszteletben tartását;

18. sürgeti a belarusz hatóságokat, hogy indítsanak pártatlan és átlátható vizsgálatot a fiatal aktivisták elrablását (Artur Finkevic-et 2009. október 17-én, Nasta Palazhankát és Dzianis Karnou-t 2009. december 5-én, Uladzimir Lemesh-t 2009. november 27-én, Zmitser Dashkevich-et 2009. december 5-én, Yauhen Afnahelt pedig 2009. december 6-án rabolták el), továbbá Valiantsin Dounar, a belarusz népfront tagja és aktivistája nemrégiben bekövetkezett halálát illetően, valamint hogy hozzák nyilvánosságra a kivizsgálások eredményét;

19. felhívja a belarusz hatóságokat, hogy az Európa Tanácsnak a nemzeti kisebbségek védelméről szóló, 1995. február 1-jei keretegyezményével összhangban tartsák tiszteletben a nemzeti kisebbségek jogait; ezzel összefüggésben sürgeti a belarusz hatóságokat, hogy ismerjék el a Lengyelek Uniójának 2009. március 15-i kongresszusán újból elnökké választott Angelika Borys által vezetett Belaruszi Lengyelek Unióját;

20. sürgeti a belarusz hatóságokat, hogy alakítsanak ki valódi párbeszédet a demokratikus ellenzék tagjaival; ezért hangsúlyozza a Nyilvános Tanácsadó Testület szerepe és munkamódszerei meghatározásának fontosságát;

21. felhívja a Bizottságot, hogy a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze (EIDHR) révén maradéktalanul és hatékonyan vegye igénybe a belarusz civil társadalom és a demokratikus folyamatok támogatásának lehetőségeit, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a demokratikus ellenzék számára nyújtott támogatásnak a Belarusszal fennálló kapcsolatok fokozatos újjáélesztésére irányuló folyamat szerves részét kell képeznie;

22. felhívja a Bizottságot és a tagállamok kormányait, hogy nyújtsanak pénzügyi támogatást a TV Belsat részére, és sürgessék a belarusz kormányt, hogy hivatalosan jegyezze be a Belsatot Belaruszban; felhívja a belarusz kormányt, hogy a jó szándék és a pozitív változások jeleként tegye lehetővé a Vilniusba (Litvánia) száműzött belarusz Európai Humán Tudományok Egyeteme (EHU) számára a Belaruszba történő, a szabad működést biztosító valódi garanciákon alapuló jogszerű visszatérést és a jövőbeni fejlődés érdekében szűkebb feltételek melletti, Minszkben történő ismételt letelepedést, különösen azzal, hogy engedélyezi könyvtárának visszaállítását Minszkben a helyiségek biztosításával, valamint azon feltételek megteremtésével, amelyek képessé teszik a jelentős belarusz, orosz, angol, német és francia gyűjtemény nyilvánossá és mindenki számára hozzáférhetővé tételére;

23. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok parlamentjeinek és kormányainak, az ENSZ főtitkárának, az EBESZ és az Európa Tanács parlamenti közgyűléseinek, a Független Államok Közössége titkárságának, valamint Belarusz parlamentjének és kormányának.